

21 ROZVAHA – MAJETEK A ZDROJE JEHO FINANCOVÁNÍ

- 21.1 CHARAKTERISTIKA A OBSAH ROZVAHY
- 21.2 MAJETEK A JEHO ČLENĚNÍ V ROZVAZE
- 21.3 ZDROJE FINANCOVÁNÍ MAJETKU A JEJICH ČLENĚNÍ V ROZVAZE
- 21.4 DRUHY A FUNKCE ROZVAHY
- 21.5 ROZVAHA JAKO ÚČETNÍ VÝKAZ
- 21.6 OCEŇOVÁNÍ MAJETKU K ROZVAHOVÉMU DNI

21.1 CHARAKTERISTIKA A OBSAH ROZVAHY

Podstatou podvojného účetnictví je dvojitý pohled na majetek, a to:

- a) z hlediska jednotlivých druhů majetku
- b) z hlediska zdroje financování majetku

Tento dvojitý pohled se promítá do rozvahy, která představuje přehled o jednotlivých druzích majetku a současně o zdrojích, ze kterých byl tento majetek financován.

Majetek podniku uspořádaný podle jeho složení se nazývá **aktiva**, zdrojům jeho financování pak říkáme **pasiva**.

Zjednodušeně si můžeme rozvalu představit jako tabulku ve tvaru písmene T, která na levé straně obsahuje aktiva a na pravé straně pasiva.

Aktiva	ROZVAHA	Pasiva

Vzhledem k tomu, že se jedná o dvojitý pohled na stejnou věc, tzn. na majetek firmy, musí platit tzv. **bilanční rovnice**, tj. **suma aktiv = suma pasiv**.

21.2 MAJETEK A JEHO ČLENĚNÍ V ROZVAZE

Podle toho, jak dlouho hodlá účetní jednotka příslušný majetek držet nebo jak dlouhá je jeho použitelnost, se majetek v rozvaze dělí na dvě skupiny:

- a) dlouhodobý majetek - eviduje se na účtech v 0. účtové třídě
- b) oběžný majetek - eviduje se na účtech v 1., 2., 3. účtové třídě

Pro **dlouhodobý majetek** je charakteristické, že ho účetní jednotka vlastní a využívá dlouhodobě, tzn. **po dobu delší než jeden rok**.

V rozvaze se dlouhodobý majetek podle své konkrétní formy člení do tří základních skupin:

- dlouhodobý hmotný majetek
- dlouhodobý nehmotný majetek
- dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobý hmotný majetek - tento majetek může být movité nebo nemovité povahy.

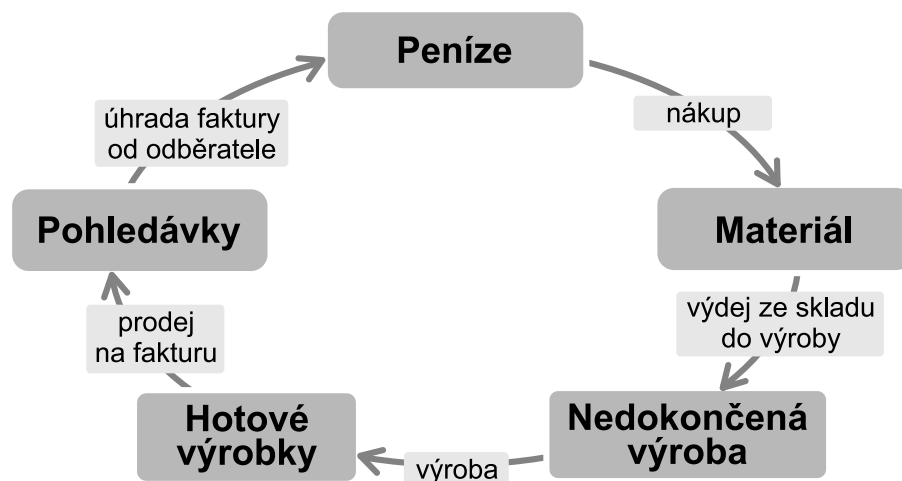
Nemovitý majetek (pozemky, budovy, stavby) je součástí dlouhodobého majetku vždy, a to bez ohledu na jeho ocenění.

Movitý majetek (např. stroje, přístroje, zařízení, automobily) se do dlouhodobého majetku zahrnuje od výše ocenění stanovené účetní jednotkou (u většiny účetních jednotek je stanoven limit nad 80 000 Kč).

Dlouhodobý nehmotný majetek - jde o majetek nehmotné povahy (např. software, ocenitelná práva), jehož hodnota je vyšší než limit stanovený účetní jednotkou.

Dlouhodobý finanční majetek - jedná se zejména o cenné papíry a podíly v jiných obchodních společnostech, a to jakékoli hodnoty, které účetní jednotka pořídí se záměrem držet je delší dobu než 12 měsíců.

Oběžný majetek - jedná se o krátkodobý majetek, který účetní jednotka drží, používá, disponuje s ním po dobu kratší než jeden rok. Tento majetek se často mění z jedné formy ve formu jinou. Například ve výrobním podniku se za peníze nakoupí materiál, který se vydá do výroby, kde vznikne nejprve nedokončená výroba a následně hotový výrobek, který se potom prodává. Za prodej má podnik nárok na zaplacení, tj. pohledávku, která se po platbě přemění v peníze a koloběh se opakuje.

Do oběžného majetku patří:

- zásoby (např. materiál, zboží, nedokončená výroba, výrobky)
- krátkodobý finanční majetek (peníze v pokladně a na běžném účtu, ceniny, krátkodobé cenné papíry)
- pohledávky, tj. nárok účetní jednotky vůči jiným subjektům, podle stanovené doby splatnosti se rozlišují krátkodobé (splatnost do 12 měsíců) a dlouhodobé (splatnost nad 12 měsíců)

21.3 ZDROJE FINANCOVÁNÍ MAJETKU A JEJICH ČLENĚNÍ V ROZVAZE

Pasiva (zdroje financování majetku) se v rozvaze člení také na dvě skupiny:

- vlastní zdroje (tzv. vlastní kapitál) - evidují se na účtech účtových skupin 41, 42, 43 a 49
- cizí zdroje - evidují se na účtech 2., 3. a 4. účtové třídy

Vlastní zdroje si účetní jednotka vytváří zejména prostřednictvím vkladů do firmy a svým hospodařením (tj. výsledek hospodaření). Základní složkou vlastních zdrojů bývá zpravidla základní kapitál, který vzniká u většiny obchodních společností upsáním vkladů společníků již při jejich vzniku. Další složkou mohou být fondy, které lze tvořit dalšími vklady (tzv. kapitálové fondy) nebo je lze tvořit ze zisku (například sociální fond apod.).

Typickým znakem vlastních zdrojů je, že je účetní jednotka nemusí nikomu vracet.

Cizí zdroje - patří sem především závazky (např. vůči dodavatelům, zaměstnancům, finančnímu úřadu, bankám apod.). Obdobně jako pohledávky se i závazky člení podle doby splatnosti na krátkodobé a dlouhodobé.

Za cizí zdroje jsou v účetnictví považovány i rezervy, které účetní jednotka vytváří na budoucí výdaje.

21.4 DRUHY A FUNKCE ROZVAHY

Rozvaha se sestavuje k určitému dni, který se nazývá **rozvahový den**.

Rozeznáváme tyto **druhy rozvahy**:

- **zahajovací rozvaha** - sestavuje se ke dni vzniku účetní jednotky
- **řádná rozvaha** - sestavuje se pravidelně k poslednímu dni účetního období (tj. pokud je účetním obdobím kalendářní rok, je rozvahovým dnem 31. prosinec)
- **mimořádná rozvaha** - sestavuje se například ke dni vstupu účetní jednotky do likvidace
- **mezitímní rozvaha** – sestavuje se kdykoliv během roku například ke dni, kdy účetní jednotka rozhoduje o výplatě záloh na podíly na zisku nebo navýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů nebo na vyžádání majitelů společnosti

Funkce rozvahy

Základní funkcí rozvahy je poskytnout uživateli:

- přehled o majetku a zdrojích jeho financování v předepsaném uspořádání
- posoudit finanční postavení účetní jednotky
- možnost zjistit z rozvahy výsledek hospodaření účetní jednotky

Jednotlivé položky aktiv a pasiv se rozvaze označují jako **rozvahové položky**.

21.5 ROZVAHA JAKO ÚČETNÍ VÝKAZ

Jak už bylo výše uvedeno, schematicky si rozvahu lze představit jako tabulku ve tvaru písmene T, kde na jedné straně jsou aktiva a na straně druhé pasiva.

Skutečný výkaz Rozvaha, který účetní jednotka sestavuje k poslednímu dni účetního období, však vypadá poněkud jinak. Jedná se o tabulku, která má předepsanou strukturu jak v oblasti aktiv, tak i pasiv. Jednotná struktura rozvahy je důležitá pro snadnou orientaci různými uživateli nebo z důvodu srovnatelnosti mezi jednotlivými subjekty, odvětvími apod.

Míra podrobnosti závisí na tom, zda účetní jednotka sestavuje **rozvahu v plném rozsahu** (sestavují ji velké a střední účetní jednotky a dále malé a mikro účetní jednotky s povinností auditu) nebo **zkráceném rozsahu** (ta může být buď základní nebo rozšířená).

Například Rozvaha ve zkráceném rozsahu rozšířená, kterou sestavují malé účetní jednotky bez povinného auditu, vypadá takto (viz další strana):

ROZVAHA
ve zkráceném rozsahu
ke dni .....
(v celých tisících Kč)

Označení	AKTIVA	Řádek	Běžné účetní období			Minulé účetní období
			Brutto	Korekce	Netto	Netto
a	b	c	1	2	3	4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 07 + 14)	01				
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	02				
B.	Stálá aktiva (dlouhodobý majetek) (ř. 04 až 06)	03				
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	04				
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	05				
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	06				
C.	Oběžná aktiva (ř. 08 + 09 + 12 + 13)	07				
C. I.	Zásoby	08				
C. II.	Pohledávky (ř. 10 + 11)	09				
C. II. 1	Dlouhodobé pohledávky	10				
C. II. 2	Krátkodobé pohledávky	11				
C. III.	Krátkodobý finanční majetek	12				
C. IV.	Peněžní prostředky	13				
D.	Časové rozlišení aktiv	14				

Označení	PASIVA	Řádek	Běžné účetní období	Minulé účetní období
			5	6
a	b	c		
	PASIVA CELKEM (ř. 16 + 23 + 28)	15		
A.	Vlastní kapitál (ř. 17 až 22)	16		
A. I.	Základní kapitál	17		
A. II.	AŽo a kapitálové fondy	18		
A. III.	Fondy ze zisku	19		
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	20		
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-) (ř. 01 - (17 + 18 + 19 + 20 + 22 + 23 + 28))	21		
A. VI.	Rozhodnuto o zálohách na podíl na zisku (-)	22		
B. + C.	Čistí zdroje (ř. 24 + 25)	23		
B.	Rezervy	24		
C.	Závazky (ř. 26 + 27)	25		
C. I.	Dlouhodobé závazky	26		
C. II.	Krátkodobé závazky	27		
D.	Časové rozlišení pasiv	28		

Aktualizováno: 2020 www.ucetnik.cz

Hodnoty v jednotlivých kolonkách rozvahy se zaokrouhlují na tisíce korun.

Rozvahové položky aktiv se sledují za běžné účetní období a minulé účetní období.

Jednotlivé druhy aktiv za běžné účetní období se k rozvahovému dni oceňují v těchto hodnotách:

- sl. brutto - výše aktiv v původní hodnotě, tj. neupravené o opravné položky a oprávky
- sl. korekce - hodnota opravěk a opravných položek k příslušným aktivům (uvádí se s mínusem)
- sl. netto - rozdíl mezi brutto hodnotou aktiv a korekcemi.

Aktiva za minulé účetní období jsou v rozvaze vyjádřeny pouze v netto hodnotě.

Poznámky k vybraným rozvahovým položkám:

Řádek C.III - Krátkodobý finanční majetek neobsahuje hodnotu peněžních prostředků a cenin. Těm je věnován samostatný řádek v rozvaze C.IV - Peněžní prostředky.

Časové rozlišení aktiv a pasiv je možno do rozvahy promítnout dvěma způsoby:

- v pohledávkách (řádek C.II.3 v aktivech), resp. závazcích (řádek C.III v pasivech)
- na konci rozvahy v položce D - Časové rozlišení aktiv, resp. Časové rozlišení pasiv.

V účetním výkazu Rozvaha se dlouhodobost nebo krátkodobost pohledávek a závazků posuzuje podle zůstatkové doby jejich splatnosti (doby, která uplyne od rozvahového dne do sjednaného dne splatnosti), ne tedy od vzniku pohledávky nebo závazku do doby splatnosti jako v běžném účetnictví.

21.6 OCEŇOVÁNÍ MAJETKU K ROZVAHOVÉMU DNI

Aby hodnoty jednotlivých aktiv a pasiv v rozvaze odpovídaly realitě, musí účetní jednotka před jejím sestavením věnovat velkou pozornost ocenění jednotlivých rozvahových položek. Přitom musí respektovat zásadu věrného a poctivého zobrazení skutečnosti a zásadu opatrnosti.

U většiny majetku a závazků se při oceňování na konci účetního období vychází z **historických cen**, ale je třeba zjistit, zda účetní hodnoty nejsou vyšší nebo nižší než tržní hodnoty. Ve vazbě na **zásadu opatrnosti** se zohledňuje na majetkových účtech pouze skutečnost, kdy se jedná o úpravu hodnoty majetku v případě, že tržní hodnota je nižší než účetní hodnota. V takovém případě se na úpravu účetní hodnoty majetku vytváří opravné položky.

Dočasné snížení účetní hodnoty majetku - tvorba opravných položek

V případě **dočasně nižší tržní hodnoty** se **hodnota příslušného majetku (např. pohledávek, zásob) sníží nepřímo pomocí opravné položky**. Tvorba opravné položky zvyšuje náklady účetní jednotky se souvztažným zápisem na straně Dal účtu příslušných opravných položek, naopak při jejím snížení nebo zrušení se náklady snižují na straně Dal příslušného nákladového účtu a opět se souvztažným zápisem na účtu opravných položek.

V rozvaze se snížení účetní hodnoty majetku projeví ve sloupci korekce.

Pokud je tržní hodnota majetku vyšší než účetní hodnota, potom dle platných předpisů v ČR nelze účetní hodnotu majetku zvýšit. Tuto možnost totiž nepřipouští aplikace zásady opatrnosti. V případě, že se jedná o významnou částku, potom se uvede komentář dané situace v příloze účetní závěrky.

Trvalé snížení hodnoty majetku - odpisy

Trvalé snížení hodnoty majetku se týká především majetku dlouhodobého v důsledku jeho opotřebení. To se v účetnictví zaznamená jako náklad se souvztažným zápisem ve prospěch příslušného účtu opravek. V rozvaze se obdobně jako u opravných položek projeví navýšením hodnoty ve sloupci korekce.

Přepoččet hodnoty majetku a závazků v cizí měně

Účetní jednotka je povinna k rozvahovému dni přepočítat hodnoty majetku a závazků oceněného v cizích měnách podle kurzu ČNB na konci účetního období. V účetnictví se zvýší nebo sníží přímo hodnota příslušného účtu se souvztažným zápisem na výsledkových účtech (563, 663) a tato nová hodnota se uvede v rozvaze.

Ocenění reálnou hodnotou

Ocenění reálnou hodnotou je podle současné právní úpravy v ČR možné jen u velmi úzkého okruhu majetku. Týká se zejména vybraných druhů cenných papírů, například majetkových i dluhových cenných papírů určených k obchodování.

Rozdíl mezi dosavadní účetní hodnotou a reálnou hodnotou (odvozenou z cen na trhu s daným aktivem či závazkem) se zaznamená přímo na příslušném rozvahovém účtu se souvztažným zápisem na výsledkových účtech (účty ve skupinách 56, 66). Tato nová hodnota se uvede v rozvaze.

Výhodou použití reálné hodnoty je to, že uživatel účetní závěrky získá informaci, jaká je skutečná finanční situace účetní jednotky k rozvahovému dni.

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Proč se v rozvaze součet aktiv musí vždy rovnat součtu pasiv?
2. Jaké je základní členění majetku v rozvaze?
3. Jaké základní členění zdrojů je v rozvaze?
4. Jaké druhy rozvahy (podle termínu jejího sestavení) existují?
5. Lze ze základní verze rozvahy ve zkráceném rozsahu vyčíst, jak účetní jednotka v uplynulém účetním období hospodařila?
6. Který sloupec rozvahy („brutto“ nebo „netto“) lépe vyjadřuje skutečnou hodnotu aktiv?
7. Co se v aktivech rozvahy uvádí ve sloupci „korekce“?
8. Může se do hodnoty aktiv v rozvaze promítnout skutečnost, že tržní hodnota některého majetku je výrazně vyšší než jeho účetní hodnota?
9. Jaký rozdíl je mezi rozdělením pohledávek a závazků na dlouhodobé a krátkodobé v běžném účetnictví a v rozvaze?
10. Může být v rozvaze za určitých okolností uveden úvěr evidovaný na účtu 461 - Dlouhodobé úvěry jako závazek krátkodobý?

OPAKOVACÍ PŘÍKLAD

Společnost Easy, s.r.o., měla k 31. 12. 2022 tyto stavy majetku a zdrojů jeho krytí. Doplňte do tabulky u jednotlivých rozvahových položek čísla účtů do příslušných sloupců (popř. doplňte záporné znaménko)

Rozvahová položka	Aktiva			Pasiva		
	DM	OM	Čas. rozl.	Vlastní zdroje	Cizí zdroje	Čas. rozl.
Dopravní prostředky						
Oprávkový k dopravním prostředkům						
60 % podíl na ZK jiné s.r.o.						
Zásoby zboží						
Peníze v pokladně						
Peníze na běžném účtu						
Kolky						
Neuhrazené vystavené faktury						
Neuhrazené přijaté faktury						
Nevyplacené mzdy za 12/2022						
Neodvedená daň z mezd za 12/2022						
Nedoplatek na dani z příjmů za společnost za r. 2022						
Nadměrný odpočet DPH za 12/2022						
Nájemné na 1. pololetí 2023 (hrazené 12/2022)						
Přijaté kurzovné na školení (uskutečnilo se v r. 2023)						
Opravná položka k pohledávce za odběrat. (dle ZoR)						
Základní kapitál						
Příplatky společníků mimo ZK						
Výplacené zálohy na podíly na zisku na r. 2022						
VH ve schvalovacím řízení						
Rezerva na opravu fasády budovy (dle § 7 ZoR)						